

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2008. évi június hó 20. napján megtartott tanácsülés alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

A másodfokú bíróság a hivatali visszaélés büntette miatt **dr. I.rendű vádlott és társa** ellen indult büntetőügyben a Somogy Megyei Bíróság B.489/2007/7. számú végzését hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

pótmagánvádló - dr. **Ú.M.** fegyelmi eljárásával összefüggésben - a 2007. évi február hó 16. napján kelt beadványában hivatali visszaélés büntette miatt tett feljelentést dr. I.rendű vádlott és dr. II.rendű vádlott ellen. Ennek rövid lényege szerint a fentebb jelzett fegyelmi eljárás megindítására és lefolytatására valótlan tartalmú adatok, illetve megfelelő bizonyítékok nélkül került sor; végső soron úgy, hogy a szóban forgó személyek - jogtalan hátrány okozása céljából - megszegték a hivatali kötelességüket. A munkáltatói jogokat gyakorló dr. I.rendű vádlott olyképpen, hogy az eljárás kezdeményezésekor nem adott teljeskörű tájékoztatást, míg a fegyelmi tanács elnökeként eljáró dr. II.rendű vádlott azzal, hogy a megkezdett vizsgálatot - a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva - felfüggesztette. A feljelentés szerint ezzel dr. **Ú.M.t** - mivel nem részesülhetett külön juttatásban, egyéb javadalmazásban és kedvezményben - hozzávetőlegesen 1,5 millió forint összegű vagyoni hátrány érte.

Mindezek alapján a Központi Nyomozó Főügyészség nem rendelt el nyomozást, a feljelentést a Be. 174.§ (1) bekezdés a./ pontja alapján elutasította.

Ezért a pótmagánvádló panaszt terjesztett elő, amelynek a Legfőbb Ügyészség Kiemelt Ügyek Főosztálya nem adott helyt.

Ezt követően a pótmagánvádló pótmagánvádlóként lépett fel, és dr. I.rendű valamint dr. II.rendű vádlott ellen vádindítványt nyújtott be. Lényegében a feljelentésben foglaltakkal azonos tartalommal, megismételve az abban előadottakat.

A Pécsi Ítéltábla a Bkk.I.215/2007/3. számú határozatával az eljárás lefolytatására a Somogy Megyei Bíróságot jelölte ki.

A Somogy Megyei Bíróság a 2008. évi január hó 29. napján kelt B.489/2007/7. számú végzésével a büntetőeljárást - a Be. 267.§ (1) bekezdés a./ pontja alapján - megszüntette. Döntően arra visszavezethetően, hogy a fegyelmi eljárás kezdeményezése és lefolytatása - az elsőfokú bíróság megítélése szerint - nem minősült közhatalmi jogosítvány gyakorlásának, következésképpen a vád tárgyává tett cselekmények körében a megvádoltak, dr. I.rendű és dr. II.rendű vádlott nem hivatalos személyként jártak el. Ennek hiányában pedig a Btk. 225.§-ban megfogalmazott törvényi tényállás sem valósulhatott meg: a vádbeli magatartás nem bűncselekmény.

E határozat ellen - annak hatályon kívül helyezése érdekében - a pótmagánvádló jelentett be fellebbezést.

A Be. 6.§ (1) bekezdése értelmében a bíróságnak, az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak kötelessége, hogy az e törvényben megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg az eljárást lefolytassa. Ugyanakkor a Be. 2.§ (1) bekezdése szerint a bíróság törvényes vád alapján jár el.

A másodfokú bíróság megítélése szerint a fenti, alapelvi jelentőségű rendelkezések egybevetéséből az a következtetés vonható le, hogy a bíróságnak elsődlegesen abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy eljárásának alaki (eljárásjogi) feltételei fennállnak-e; csak ennek igenlő megválaszolása után, eljárásjogi akadályok hiányában kerülhet sor a büntetőjogi felelősség anyagi jogi megalapozottságának vizsgálatára, a büntetőjogi felelősség tekintetében anyagi jogerőhatással bíró, érdemi határozat meghozatalára.

Pótmagánvád esetén tehát a bíróságnak mindenekelőtt azt kell eldöntenie, hogy a vádindítvány elutasításának van-e helye (BH 2007/221. és BH 2007/282. számú eseti döntések). E vizsgálatnak - figyelemmel a Be. 231.§ (2) bekezdés a/-d/ pontjaira - ki kell terjednie a vádindítvány benyújtásához kapcsolódó eljárásjogi határidő betartása, a pótmagánvádló jogi képviselőének vagy jogi szakvizsgájának megléte mellett a vád törvényessége alaki (ún. vádlói legitimáció) és tartalmi feltételeinek ellenőrzésére is. Csak ezt követően kerülhet sor a tárgyalás előkészítésére, e körben azoknak az intézkedéseknek a megtételére, amelyekre a Be. 264-271.§-ai biztosítanak lehetőséget.

A vádindítvány elutasítása nem ügydöntő határozat (BH 2004/405. számú eseti döntés), azt a Be. 257.§ (2) bekezdésében írtakra figyelemmel nem „A Magyar Köztársaság nevében” kell meghozni, illetőleg az elutasított vádindítvány a Be.231.§ (3) bekezdésében írt feltételek megléte esetén a törvényes határidőn belül ismételtén előterjeszhető.

Ügyészi vádemelés esetén törvényes vád hiányában az eljárásnak a Be. 267.§ (1) bekezdés j./ pontjára alapított megszüntetésére kerülhet sor a tárgyalás előkészítése során, de ezt követően is (Be. 275.§ (1) bekezdés, Be. 332.§ (1) bekezdés d./ pontja). A vádról határozó, ügydöntő, következésképpen „A Magyar Köztársaság nevében” meghozott végzéshez anyagi jogerőhatás mégsem kötődik, miután mindössze a vád eljárásjogi feltételeinek meglétét, a vád bírósági eljárásra való alkalmasságát érinti. (1/2007. BK. vélemény).

Ugyanakkor az eljárásnak a tárgyalás előkészítése során történő, a Be. 267.§ (1) bekezdésének a./ pontjára alapított - a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény - megszüntetése már teljes értékű ügydöntő, érdemi határozat, mely a büntetőjogi felelősség tekintetében anyagi jogerőhatással bír; az eljárásjogi szempontból törvényes vád büntetőjogi felelősséget megalapozó, anyagi jogi feltételének kérdésében foglal állást.

Mindez egyúttal azt is jelenti, hogy a bíróság hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést követ el - törvényes vád hiányában jár el -, ha az anyagi jogerőhatással bíró ügydöntő határozatot hoz olyan esetben, amikor törvényes vád hiányában a vádindítvány elutasításának, illetve az eljárás megszüntetésének volna helye.

A Be. 229.§ (1) bekezdésének helyes értelmezése szerint pótmagánvádlóként kizárólag a *sértett* léphet fel; az tehát, akinek a jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette. Ez egyben azt is jelenti, hogy minden olyan esetben, amikor nem a sértett, hanem más személy tesz feljelentést, annak elutasítását követően a feljelentő pótmagánvád emelésére nem jogosult (BH 2007/79. számú eseti döntés).

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróságnak körültekintően kellett volna foglalkoznia azzal, hogy a vádindítványban körülírt bűncselekménynek végső soron ki a sértettje. Annál is inkább, mert e kérdés jelentőségét az okiratot megszövegező a pótmagánvádló is felvetette, amikor a pótmagánvádlói fellépésének a jogosultságát e hivatali bűncselekmény jogi tárgyának a megsértésére, a hivatali szervek törvényes működésébe vetett közbizalom csorbítására vezette vissza.

A Btk. 225.§-ban megfogalmazott törvényi tényállást az a hivatalos személy valósítja meg, aki jogtalan hátrány okozása vagy jogtalan előny szerzése végett a

hivatali kötelességét megszegi, a hatáskörét túllépi, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaél. E rendelkezésből következően e bűntett passzív alanya - amennyiben a bűncselekmény célzata jogtalan hátrány okozása - az, akinek az elkövető jogtalan hátrányt okoz, vagy okozni kíván. Ennél tágabban a Be. 51.§ (1) bekezdésének megfelelő sértetti kör már nyilvánvalóan nem vonható meg.

Ezért téves, a perrendi előírásokkal összeegyeztethetetlen és - a következményeit tekintve - kiszámíthatatlan lenne minden olyan értelmezés, amely e bűncselekmény sértettjeként kezelne olyanokat is, akik vonatkozásában - az elkövetési magatartással okozati összefüggésben - tényleges vagyoni vagy erkölcsi jellegű hátrány nem mutatható ki. Önmagában pedig a szubjektív vélekedésnek nincs jelentősége; az nem lehet meghatározó, hogy e bűncselekményről tudomást szerző személy(ek) bizalma az állami szervek jogszerű ügyintézésében megrendült.

A jelen ügyben már a feljelentés, de a vádindítvány is félreérthetetlenül jelezte, hogy a hivatali kötelességszegésként értékelni kívánt magatartás, a fegyelmi eljárás jogszerűtlen megindítása és lefolytatása miatt vagyoni jellegű hátrány dr. **Ú.M.t** érte; azzal, hogy a havi illetményén kívül elesett az egyéb juttatásoktól. Következésképpen a vizsgált bűncselekménynek egyedüli és jól felismerhető sértettje ő volt.

A vádindítványt ugyanakkor a pótmagánvádló ügyvéd - önmagát következetesen pótmagánvádlóként megnevezve - kizárólag a saját nevében terjesztette elő. Egyetlen helyen sem utalva arra, hogy a pótmagánvádlóként fellépni kívánó sértett - Be. 230.§ (1) bekezdése szerinti - jogi képviselője lenne.

Ekként megállapítható, hogy a vádindítványt nem az arra jogosult nyújtotta be.

A Legfőbb Ügyészség Kiemelt Ügyek Főosztályának panaszt elutasító határozatát a feljelentő 2007. május hó 21-én vette át, és a vádindítványát - ehhez képest - a hatvanadik napon, 2007. július 20-án terjesztette elő. Erre tekintettel annak - a Be. 231.§ (3) bekezdésén alapuló - ismételt, előírászerű benyújtására sem lett volna törvényes lehetőség.

Ezért az elsőfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a vádindítványt a Be. 231.§ (2) bekezdésének c./ pontja alapján elutasítja. Ennek elmulasztása folytán olyan ügyben hozott ügydöntő határozatot, amelyben a pótmagánvádlóként fellépő személy nem rendelkezett ún. vádlói legitimációval.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság - a Be. 360.§ (1) bekezdés e./ pontja szerinti tanácsülésen - az első fokú bíróság határozatát a Be. 373.§ (1) bekezdés l/c. pontjában írt okból hatályon kívül helyezte, és az eljárást a Be. 267.§ (1) bekezdés j./ pontja alapján, törvényes vád hiányában szüntette meg.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr.Halász
Etelka s.k. bíró

A kiadmány hitelül: